

in het kleine achterhuis, maar in 1859 reeds komt daarbij het ideaal van de toenmalige stedeling, als voor f 950,— aan de Schotelboschlaan een tuin (van 80 m²) met tuinhuis wordt verworven, met 1/20 recht op het bij de laan behorende onverdeelde weiland van bijna 2 ha ¹). In 1869 wordt de tuinkoepel, welke reeds in 1765 in een gift-brief voorkomt, op een stenen voet gezet. Ondanks deze bescheiden weelde wordt ieder voorjaar, als met Schott is afgerekend, geld belegd en krijgt mevrouw Lichtenauer een bedrag ter beschikking om haar huishouden te verbeteren. Nog op hoge leeftijd heeft zij de dankbaarste herinnering behouden aan deze in zichzelf gekeerde man, die tegenover de buitenwereld zulk een isegrimmige indruk maakte. Met Schott gaat het op den duur ook niet, maar Franz behoeft van het moederhuis niets meer af te wachten. In februari 1864 maakt hij zich geheel vrij en stelt een eigen commissionnair in Leipzig aan. De firma Lichtenauer schaart zich onder de geheel zelfstandige muziekhandels. Schott zendt dan een nieuwe depôthouder naar Rotterdam, Carl George Alsbach, die zich, o macht der traditie, in 1866 vestigt in „Het Vergulde Spinnewiel”. Tussen beide firma's ontwikkelt zich een stille strijd. Eerst circa 1880 zal men on speaking terms komen en in 1898 verhuist Alsbach, die zich op de groothandel is gaan toelekken, naar Amsterdam. In datzelfde jaar 1866 wordt Franz ook door een andere gebeurtenis weder scherper van zijn Duitse herkomst gescheiden. Het Koninklijk Patent van 3 oktober 1866, waarbij Pruisen het Koninkrijk Hannover annexeerde, was een harde slag voor de oude Welf, die de heiligschennende daad van de overwinnaar nooit aan deze heeft kunnen vergeven.

Een volgende stap ter algehele opneming in de Rotterdamse samenleving werd noodgedwongen genomen in 1872, toen de boekhandelaar Van Hengel, destijds gevestigd op de Leuvehaven, het pand op de Hoogstraat kocht en in februari de huur opzegde tegen 1 mei. Goede raad was duur. De overlevering wil, dat de feestvreugde ter gelegenheid van de 300-jarige herdenking van de in-

1) De prijzen, welke in verloop van tijd voor deze tuin zijn gemaakt, zijn als een welvaartsbarometer van Rotterdam:

1765: f 1.000,—; 1776: f 1.175,—; 1783: f 1.200,—; 1830: f 700,—; 1834: f 800,—; 1844: f 400,—; 1851: f 700,—; 1855: f 860,—; 1859: f 950,—.

In 1876 gold alleen het ¹/₂₀ aandeel in het onverdeelde weiland achter de tuinen reeds f 1.050,85.